

BeeHive

השיח ברשתות החברתיות במזה"ת

עורכים: ד"ר הראל חורב, הדס סופר שבתאי

כרך 3, גיליון 11, דצמבר 2015

תוכן עניינים

- 1..... הפלת המטוס הרוסי ותוצאותיה: "נס גדול היה שם"
- 3..... האורח הלא רצוי? קמפיין הרשתות החברתיות במפרץ נגד עזמי בשארה
- 6..... המערכה להגדלת ייצוג הנשים במג'לס האיראני

דבר העורכים

הדסק לחקר רשתות חברתיות שמח להגיש לכם את גיליון דצמבר של **ביהייב**. בגיליון זה תגובות הרשתות החברתיות הטורקיות למשבר הנוכחי עם רוסיה ונרמול היחסים עם ישראל; קמפיין הרשתות החברתיות במפרץ נגד עזמי בשארה ומשמעויותיו הרחבות, והמערכה שמובילים פעילים חברתיים ונציגי האופוזיציה הרפורמיסטית להגדלת ייצוג הנשים במגילס האיראני.

קריאה מהנה!

הפלת המטוס הרוסי ותוצאותיה: "נס גדול היה שם" חי איתן כהן ינרוג'ק

הפלת המטוס הרוסי, אשר חדר לשטח האווירי הטורקי ב-24 בנובמבר, עמדה במוקד שיח הרשתות החברתיות הטורקיות בשבועות האחרונים. המשבר הטורקי-רוסי שנתגלע בעקבות האירוע חייב את טורקיה להערכת מצב דיפלומטית-בינלאומית מחודשת, בשל התלות הטורקית ברוסים למקורות אנרגיה (54.76% מכלל הגז הטורקי מגיע מרוסיה)¹ ובענפי המסחר² והתיירות.³ בהתחשב ביחסיה העכורים עם ישראל, מצרים, משטרו של אסד בסוריה, איראן ועיראק, העמיק המשבר את בידודה הבינלאומי של טורקיה. על רקע זה יש להבין את מסרי הפיוס מכיוונה של אנקרה לירושלים באחרונה. אמנם, טורקיה מנסה להוציא את המתוק מהעז ומכנה את מצבה הנוכחי בזירה הבינלאומית "בדידות מזהרת" (Değerli Yalnızlık), במשמעות של העדפת ערכי המוסר האסלאמיים על פני אינטרסים לאומיים קצרי טווח. יחד עם זאת, דומה כי באנקרה מתחילים לראות במקורות הגז הטבעי של ישראל בים התיכון חלופה אפשרית למקורות הרוסיים, והשינוי מתבטא היטב במישור הדיפלומטי. אלא ששיח הרשתות החברתיות מלמד, כי המדיניות החדשה צפויה להיתקל בהתנגדות מסוימת מצד חלק מאזרחי טורקיה, ולהסב נזק פוליטי למפלגה השלטת, 'מפלגת הצדק והפיתוח' (AKP).

הפלת המטוס הרוסי עוררה גילויי תמיכה נרחבים ברשתות הטורקיות: המטוס הופל לאחר שסיים להפציץ לוחמים טורקמנים סורים, הנאבקים בכוחותיו של אסד (ובתומכיו הרוסים) באזור "הר טורקמן" שבצפון-מערב סוריה. רבים בטורקיה מחשיבים את האוכלוסייה הטורקמנית בסוריה חלק בלתי-נפרד ממשפחת העמים הטורקית הגדולה. הגולשים התגאו במהלך, בהדגישם כי טורקיה איננה אוקראינה או גרוזיה, ואנקרה לא תסכים שריבונותה תאויס על ידי רוסיה. בשל העובדה שהפלת המטוס התרחשה ביום המורים' הטורקי, צייצו רבים מהגולשים כי "טורקיה לימדה את רוסיה לקח חשוב – אין להפר את גבולותיה האוויריים". פעילים לאומנים טורקים, אשר מזה תקופה מגייסים

כספים ומזון ללוחמים הטורקמנים, מינפו את הגל האנטי-רוסי שפשט ברשת. הם הפיצו כרזות המפצירות בטורקים לתמוך ב"אחייהם הטורקמנים" וארגנו באמצעות הרשתות הפגנות מחאה מחוץ לנציגויות הרוסיות במדינה (בתמונה). רק גולשים טורקים מעטים ביטאו הסתייגות מהפלת המטוס, ובאו בטענות כלפי הממשלה והנשיא ארדואן על הידרדרות היחסים עם רוסיה.

חשוב לציין, כי גם רוסיה עשתה שימוש נרחב ברשתות כדי להעביר מסרים לעם הטורקי, שכן אמצעי התקשורת הממסדיים המובילים בטורקיה מיאנו להשמיע את הגרסה הרוסית לפרשת המטוס. כך הפכו חשבונות הטוויטר הרשמיים של השגרירות הרוסית בטורקיה ושל סוכנות הידיעות הרוסית "ספוטניק" בשפה הטורקית, לערוצים מרכזיים שבאמצעותם ביקש הקרמלין להשפיע על דעת הקהל הטורקית. בין היתר הפיצו שני החשבונות הזמנה לגולשים הטורקים לצפות במסיבת העיתונאים של הצבא הרוסי במוסקבה שבמהלכה

הואשם הממשל הטורקי בתמיכה בדאע"ש. בעוד שגולשים טורקים תומכי האופוזיציה הפיצו את ציוציה של רוסיה, כינו אותם תומכי הממשל "תעמולה זולה בנוסח פראבדה"⁴ מימי המלחמה הקרה"⁵.

על רקע המשבר עם רוסיה החלה אנקרה לבחון מחדש את מדיניות החוץ הטורקית. בדיעבד, אפשר שאירוע הדלקת הנר השמיני של חנוכה ב-13 בדצמבר, בכיכר אורטאקוויי שבלב איסטנבול ובחסות העירייה (בתמונה), היה אות לראשית השינוי במדיניות הטורקית ביחס לישראל. לראשונה בהיסטוריה הדליקו יהודי טורקיה נרות חנוכה במרחב הציבורי. ברוח אווירת החג העידו יהודי טורקיה כי אירוע זה היה בבחינת "נס גדול היה שם". גם ברשתות

הדלקת נרות חנוכה ליד המסגד המפורסם בכיכר אורטאקוויי שבאיסטנבול

החברתיות רווחה הפרשנות שהאירוע הוא צעד ראשון בנרמול היחסים עם ישראל, לאחר שנים של שפל.

סימן ברור ניתן גם לאחר שובו של ארדואן מביקור בטורקמניסטן, במהלכו ניסה לקדם פרויקטים בתחום האנרגיה כאלטרנטיבה לתלות ברוסיה, כששיגר מסר מפויס לישראל: "התקרבות בין טורקיה לישראל חיונית לאזור כולו".⁶ דובר מפלגת הצדק והפיתוח, עומר צ'ליק, אף הצהיר כי "אין ספק שמדינת ישראל ועמה הם ידידי טורקיה".⁷ בבסיס הגישה החיובית המחודשת עומדת, כנראה, שאיפת הממשל להרחיב את מקורות אספקת האנרגיה לטורקיה בהסתמך על עתודות הגז של ישראל שהפכה מושא לחיזור. עם זאת, על מנת להימנע מנזקים פוליטיים מצניע בשלב זה הממשל הטורקי את מדיניות החוץ החדשה הזו. תומכים מטעמו נמנעו מהתבטאויות בסוגיה ברשתות, וכך גם העיתונים המזוהים עם הממשלה. לעומתם הציפו תומכי האופוזיציה את הרשתות בביקורת חריפה שהדגישה כי חימום היחסים עם ישראל מתרחש למרות שלא חל כל שינוי בסטטוס-קוו בעזה. ביקורת הושמעה גם מצד תומכי ה-AKP, בעיקר ביחס לדבריו של דובר המפלגה, שהבהירו שצ'ליק ביטא את עמדותיו האישיות בלבד. מצד שני, הצדיקו הללו את נרמול היחסים עם ישראל בטענה שהם משרתים את האינטרס הלאומי הטורקי.

לסיכום, השיח ברשתות החברתיות הטורקיות מלמד שהמתח הגובר ביחסים עם רוסיה בעקבות הפלת המטוס לא פגעו בתמיכה הרבה בנשיא ארדואן ובראש הממשלה, דאוטאוולו. מנגד, הלכי הרוח ברשתות מלמדים כי הושטת היד הזהירה כלפי ישראל מתקבלת באופן שנוי במחלוקת בקרב תומכי הממשל ומתנגדיו כאחד. ארדואן ושותפיו מודעים לרגישותה של הסוגיה ואלמלא המצב הגיאופוליטי הבעייתי של טורקיה והחרפתו במשבר עם רוסיה, לא היו מובילים כנראה מהלך שכזה. בכל מקרה, העזו לנקוט בו רק לאחר הבחירות הכלליות, בעת שהם נעים על מי מנוחות מבחינה פוליטית. כך או אחרת, בניגוד לדוגמה הסדורה שהייתה אמורה להכתיב את מהלכי הדיפלומטיה הטורקית בראשית דרכה על בסיס הגותו של דאוטאוולו (וספרו 'עומק אסטרטגי'), מתגלה זו בימים אלו כזיקית הנאלצת לשנות את צבעה בהתאם לנסיבות.

האורח הלא רצוי? קמפיין הרשתות החברתיות במפרץ נגד עזמי בשארה

ד"ר נחום שילה

חבר הכנסת לשעבר, ד"ר עזמי בשארה, נמלט מישראל בשנת 2007 על מנת להימנע ממצור בגין סיוע לארגון חזבאללה במהלך מלחמת לבנון השנייה. הוא נדד בין בירות העולם הערבי, הרצה בנושאים הקשורים בפוליטיקה הישראלית ובסכסוך הערבי-ישראלי, שימש כפרשן לענייני ישראל בכמה תחנות טלוויזיה ערביות וכתב טורים בעיתונות הערבית. בשנים האחרונות קבע בשארה את מקום מושבו בדוחא, בירת קטר, שם הוא מנהל את "המרכז הערבי למחקר וללימודי מדיניות" ומשמש כיועץ לאמיר קטר, השיח' תמים בן חמד אא'ל-ת'אני. בשארה, שהנו נוצרי, וכיום מחזיק באזרחות קטרית, נחשב בעיני חוגים שונים כאיש החזק בערוץ "אל-גיזירה".

בשנים האחרונות היה בשארה לא פעם מושא למתקפות מצד גורמים שונים במפרץ, אולם בשבועות האחרונים עלה הקמפיין התקשורתי נגדו מדרגה. בין מבקרו החריפים ביותר בולט הגנרל דאחי ח'לפאן תמים, מפקד משטרת דובאי לשעבר שהתפרסם על רקע פרשת חיסולו של איש החמאס מבחוח. ח'לפאן, הידוע בלשונו משוחררת הרסן שכבר הביאה עליו הורדה בדרגה עקב התבטאויות חריגות נגד גורמים שונים באיחוד האמירויות בפרט ובעולם הערבי בכלל, תקף את בשארה על רקע יוזמתו להקמת ערוץ חדשות לווייני בשם "השינוי" (אל-תע'ייר), המשדר מלונדון, בסיוע ובמימון של שלטונות קטר. "בשארה הינו נער טיפוחים של

אחד מסקרי הטוויטר בחשבוננו של ח'לפאן: 76% מהמצביעים טוענים כי בשארה הינו "מחבל", בעוד שרק 10% סבורים שהוא "האיש הנכון בזמן הנכון" ו-14% אינם מביעים עמדה נחרצת בעניין.

המוסד הישראלי, צייץ ח'לפאן בחשבון הטוויטר שלו, בהוסיפו כי ערוץ אל-תע'ייר אינו אלא כלי שנועד לזרוע מלחמות אחים (פתנה) בעולם הערבי ולפגוע במדינות המפרץ ובמצרים. עוד צייץ ח'לפאן, כי על הדור הצעיר במדינות המפרץ לפעול ולהתקומם נגד כל "משרתי הרוע" במפרץ הערבי, דוגמת "שכיר החרב עזמי בשארה", וקרא לאחרון לעזוב את המפרץ ו"לשוב לפלסטין".⁸ בימי השיא במהלך חודש דצמבר 2015, פרסם ח'לפאן

עשרות ציוצים נגד בשארה. כמו כן עשה שימוש בפלטפורמת הסקרים של טוויטר, שבה הצביעו כ-80% מאלפי האנשים העוקבים אחר חשבוננו, כדי להראות שגם עוקביו מסכימים שבשארה אינו אלא "מחבל", "אויב מדינות המפרץ" וגורם הפוגע בביטחונן (בתמונה).

המתקפה הרשתית שיזם ח'לפאן נגד בשארה אינה מפתיעה. כמו בכירים נוספים באיחוד-האמירויות, מתעב ח'לפאן את שליטי קטר ומרבה לגנות את עמדותיהם, ובפרט את תמיכתם ב'אחים המוסלמים', אשר נחשבים במרבית מדינות-ערב ובפרט באיחוד-האמירויות ובסעודיה, כגורם אופוזיציוני המערער את היציבות. התבטאויותיו אלו של ח'לפאן משקפות ככל הנראה את דעותיהם של בכירי איחוד-האמירויות, אשר מעדיפים להשתמש בו להעברת מסריהם מבלי שהם עצמם יצטרכו להיכנס לעימות חזיתי עם קטר. גם הסיקור

התקשורת של אל-ג'זירה בענייני העולם הערבי עומד במוקד הביקורת של הללו, שהרי הערוץ משמש ככלי של שליטי קטר לניגוח ממשלות ערביות, ובפרט אלו אשר פעלו בנחישות נגד חוגי האסלאם הפוליטי בארצותיהם ובתוכם האחים-המוסלמים.

אלא, שניתוח השיח ברשתות החברתיות במדינות המפרץ מלמד כי הביקורת החריפה הממוקדת בדמותו של

בשארה היא תופעה רחבה, ולמעשה שותפים לה רבים אפילו בקטר. עבדאללה אל-מלא, איש תקשורת קטרי עצמאי, כתב בחשבון הטוויטר שלו בספטמבר 2015 כי ציוצי הטוויטר של אזרחי קטר התוקפים את בשארה הולכים ומתרבים. מלא הוסיף כי הוא אמנם "מכבד את ניסיונו העשיר ואת מאבקו של בשארה, אולם תכנית ה"תחייה" שלו, כלומר – זו שנועדה להפוך את מדינות-ערב לעצמאיות, דמוקרטיות ובלתי-תלויות במעצמות, צריכה להתאים יותר לאופי הקטרי". את דבריו של מלא שיתפו גולשים רבים בקטר, ובהם גם השיח' סחים בן מחמד אא'ל ת'אני, בן משפחת השלטון הקטרית המשמש כחוקר במכון המחקרים של בשארה בדוחא.⁹

צלילה לרשתות הקטריות חושפת כי באמירות הקטנה ישנם גורמי אופוזיציה לא מעטים המעוניינים לפגוע בבשארה. ב-4 בספטמבר 2015 פרסם איש אופוזיציה המכנה עצמו "חמד אל-כוארי – קטרי חופשי" תמונה של מכונית העולה באש והוסיף לה את הכיתוב: "ירי בוצע לעבר מכוניתו של עזמי בשארה בדוחא, סמוך לגשר הגיואזאת. הפושעים ברחו במכונית לנד-קרוזר" (בתמונה). אל-כוארי אמנם מתייחס למבצעי הירי כאל "פושעים", ואין בהתבטאותו קביעה מפורשת המעידה על עמדותיו האופוזיציוניות, אולם עצם פרסום הידיעה מרמז כי אינו נמנה על אוהדיו של בשארה.¹⁰ יש כאן, אפוא, דוגמה נוספת לפעילות אופוזיציונית "בחתומה נמוכה", שהרשתות החברתיות הן הבמה המרכזית, אם לא היחידה, שבה ניתן לבטאן.

כחודש ימים לפני האירוע, ב-2 באוגוסט, הופיעו ציוצים בחשבון הטוויטר של "הצבא הקטרי החופשי" (אל-ג'יש אל-קטרי אל-חר) בהם נטען, במסגרת "הודעה מספר 1" על הקמת הארגון, כי מטרתו לשחרר את קטר מציפורניה של ארצות הברית, וכי פעולתו הראשונה של הארגון הייתה חטיפת עזמי בשארה.¹¹ בשארה, כידוע, לא נחטף וכמובן שלא "שחרר בתיווך אמריקני", כפי שטען "הצבא הקטרי החופשי" בטוויטר יממה לאחר מכן. חשבון הטוויטר המדובר הפסיק לפעול תוך זמן קצר וכלל לא ברור אם אכן הוקם ארגון שכזה או שמא פתח מאן דהוא חשבון לזמן קצר למטרות תעמולה בלבד. עם זאת, עצם בחירתו בעזמי בשארה כמטרה הראשונה, מרמזת על כך שישנם גורמים בחברה הקטרית, גם אם שוליים, שרואים בו שותף מלא למשטר בלתי-לגיטימי. יש לומר, שההתמקדות של חוגי האופוזיציה הקטרית בבשארה אינה נובעת רק מהתנגדותם לפרסונה עצמה, אלא גם ואולי בעיקר כיוון שחוגים אלו מעדיפים, משיקוליהם שלהם, שלא להתעמת במישרין עם השלטונות. בשארה, בהיותו נוצרי, פאן-ערבי ולמעשה אורח בקטר, מהווה מטרה הרבה יותר קלה.

העיסוק בסוגיית עזמי בשארה חוצה את גבולות המרחב הווירטואלי של המפרץ הפרסי. חודשים לפני שדאחי ח'ילפאן פתח בקמפיין שלו נגד בשארה כבר עסקו בנושא זה כלי התקשורת המצריים. עיתונים האוהדים את

משטרו של הנשיא עבד אל-פתאח אל-סיסי, כמו **אל-יום אל-סאבע**, לא חסכו קיתונות של ביקורת ודברי נאצה כלפיו. לדבריהם, בשארה הוא זה השולט הלכה למעשה באל-גיזירה, והוא אשר נטל חלק משמעותי בניסיונות שליטי קטר לתקוע טריז בין צבא מצרים למנגנוני הביטחון המצריים לאחר מהפכת ינואר 2011. תגובות הגולשים לכתבות אלו לא מותירות מקום לספק – גם בעיני חלק מאזרחי מצרים נחשב בשארה לאדם אשר בגד בעם הפלסטיני ומכר את מאבקו תמורת בצע כסף. לדידם זנח בשארה את הסכסוך הפלסטיני-ישראלי לטובת חיי הנוחות וכיום אינו אלא בובה בידי שליטי קטר, הבוחש בענייניהן הפנימיים של מדינות-ערב.¹²

לסיכום, הקמפיין הרשתי נגד עזמי בשארה אינו מצטמצם רק לגבולותיה של תעמולת הסתה נגד אדם אחד, ולמעשה הוא מגלם כמה מרכיבים. ראשית, הוא משקף את המתחים בין קטר לבין יתר מדינות המפרץ, כמו גם את העובדה שבנקודה זו אין שליטי המפרץ מעוניינים בעימות תקשורתי ישיר עם קטר. שנית, הוא ממחיש עד כמה חוששות מדינות המפרץ ומצרים מהאחים-המוסלמים ומהשפעתו של ערוץ אל-גיזירה, ולבסוף, הוא פותח לנו צוהר לפועלה של האופוזיציה הקטרית ומלמד כי לפחות לפי שעה אין לה את היכולת, וככל הנראה גם לא הנכונות, להתעמת ישירות עם שליטי קטר.

המערכה להגדלת ייצוג הנשים במג'לס האיראני

ד"ר רז צימט

בסוף אוקטובר השיקו כמה עשרות פעילים חברתיים ופעילי זכויות נשים איראנים מערכה ציבורית שנועדה לשפר באופן משמעותי את ייצוג הנשים בפרלמנט (המג'לס), לקראת הבחירות הפרלמנטריות הצפויות ב-26 בפברואר, 2016. במג'לס הנוכחי מכהנות תשע נשים בלבד (מבין 290 חברי המג'לס), כאשר הייצוג הגבוה ביותר לנשים מאז המהפכה האסלאמית נרשם במג'לס החמישי (1996-2000), בו כיהנו ארבע-עשרה נשים.

ההכרזה על תחילת המערכה קבעה כי הגברת ייצוג הנשים במג'לס הכרחית להסרת האפליה הנהוגה בחוק נגד נשים באיראן. עוד נאמר בהכרזה, כי אין זה ראוי שרק שלושה אחוזים מכלל חברי המג'לס תהיינה נשים, במיוחד בשעה שמספר הנשים בפרלמנטים ברחבי העולם נמצא בעליה מתמדת. המערכה, תחת הכותרת: "המערכה למען שינוי פניו הגבריות של המג'לס", שמה לה למטרה להביא לבחירתן של חמישים נשים לפחות הדוגלות בשוויון מגדרי למג'לס. לשם כך פנו יוזמיה למגוון פעילויות במישור הפוליטי וההסברתי, ובהן עידוד נשים להגיש את מועמדותן בבחירות, קידום הכללת נשים ברשימות המועמדים של הזרמים הפוליטיים השונים, תמיכה במסעות בחירות של מתמודדות ועידוד הצבעה למועמדות התומכות בשוויון מגדרי.¹³ ב-8 בדצמבר קיימו יוזמי המערכה כנס באוניברסיטת טהראן, שדן בהתפתחות מעמד הנשים בהיסטוריה הפרלמנטרית של איראן. במהלך הכנס הביעה סגנית הנשיא לענייני נשים ומשפחה, שאהין-דוחית מולא-ורדי, תמיכה בשריון מושבים לנשים במג'לס, ואמרה כי הניסיון בעולם מוכיח כי לצעד זה יש השפעה חיובית על קידום זכויות הנשים.¹⁴

בניהול המאבק תופסות הרשתות החברתיות מקום מרכזי. כבר בראשית המערכה השיקו יוזמיה אתר אינטרנט, דף פייסבוק וחשבון טוויטר.¹⁵ באמצעות הרשתות מועברים עדכונים שוטפים באשר לפעילות הציבורית והראיונות השוטפים שמספקים פעיליה לכלי התקשורת. כמו כן בעזרת שיתופי פוסטים ותמונות

"למען שינוי פניו הגבריות של המג'לס",

מתוך דף הפייסבוק:

<https://www.facebook.com/women4parliament/>

בנושאים מגוונים הקשורים באפליית נשים באיראן, מקווים יוזמיה לעורר את המודעות הציבורית לסוגיה. קמפיין נוסף בעל מטרה דומה, פרי יוזמה של פעילים המזוהים עם האופוזיציה הרפורמיסטית באיראן, הושק תחת הכותרת: "נשים מצביעות לנשים", ועושה גם כן שימוש נרחב ברשתות החברתיות לצורכי הסברה.¹⁶ באמצעות הקמפיין פונים הפעילים לאזרחים, ובעיקר לאזרחיות, בקריאה להן לתמוך במועמדותן של נשים המחויבות לסדר יום שוויוני.

בראש המערכה התייצבו פעילות זכויות נשים מובילות, שיצאו נגד "המונופול הגברי" בפוליטיקה האיראנית והציגו את העלאת ייצוג הנשים במג'לס כתנאי הכרחי להסרת האפליה נגד נשים. כמה מהן הדגישו כי אין להסתפק בקריאה לבחירתן של נשים למג'לס, ויש לוודא שהנשים הנבחרות דוגלות בשוויון מגדרי.¹⁷ אחת הפעילות אמרה בריאיון עיתונאי, כי ייצוג נמוך של נשים בפוליטיקה הוא אחד מסממניה של מדינה מפגרת. היא ציינה כי לאחר המהפכה האסלאמית חלה אומנם התקדמות בהשתתפות נשים בחברה, בכלכלה, בחינוך ובבריאות, אך השתתפותן בזירה הפוליטית עדיין נמוכה מאוד, חרף העלייה במספר הנשים בוגרות המוסדות להשכלה גבוהה.¹⁸

השקת המערכה עוררה שיח ציבורי ער סביב זכויות הנשים באיראן בכלל ומעורבותן הפוליטית בפרט. הוויכוח בנושא גלש עד מהרה לפסים פוליטיים, כאשר פעילים המזוהים עם המחנה הרפורמיסטי והמתון בפוליטיקה האיראנית התייצבו לצד יוזמי המערכה, ואילו גורמים המזוהים עם הימין השמרני מתחו ביקורת כנגד היוזמה. מבין התומכים ניתן למנות את שני הנשיאים לשעבר, עלי-אכבר האשמי רפסנג'אני ומוחמד ח'אתמי, שהביעו תמיכה בהגברת מעורבותן הפוליטית של נשים ובשיפור ייצוגן במג'לס.¹⁹ מנגד מתחו גורמים בימין השמרני ביקורת על המערכה, בהדגישם כי יוזמיה שואבים את השראתם מתפיסות מערביות פמיניסטיות ומונעים משיקולים פוליטיים שנועדו להביא להשתלטות רפורמיסטית על המג'לס. לביקורת הצטרפו גם נשים המזוהות עם הממסד השמרני באיראן, כמו למשל סגנית יו"ר "מועצת הנשים התרבותית-חברתית", שטענה כי המערכה משקפת את "חדירת האויב לתחום הנשים והמשפחה".²⁰

הוויכוח סביב כניסת נשים לפוליטיקה עורר תגובות מעורבות בקרב הגולשים ברשתות החברתיות ובאתרי החדשות. חלק מהגולשים הביעו תמיכה בהגברת מעורבותן הפוליטית של נשים, ואילו אחרים ביטאו גישה שמרנית ביחס לתפקידן בחברה. גולש באתר החדשות "אלף" טען, למשל, כי טועה מי שחושב שניתן להתחרות בזירה העולמית של המאה ה-21, בעוד שתפקיד הנשים מצטמצם להשכמה מאוחרת והכנת מרק לבעליהן. גולש אחר ציין כי כל עוד נהוגה אפליה נגד נשים, אין מנוס משריון מקומות עבורן במג'לס, על מנת לקדם את מעמדן. מנגד התעקשו גולשים אחרים כי נשים צריכות להיות מעורבות רק בעניינים הקשורים לניהול הבית והמשפחה. אחדים מהם אף גרסו כי יציאת נשים לעבודה מחוץ לבית גורמת להשלכות חברתיות שליליות, כמו עליה בשיעורי הגירושין.²¹

המערכה להעלאת ייצוג הנשים במג'לס מהווה חלק ממאבק ציבורי כולל המתנהל בשנים האחרונות באיראן לשינוי החקיקה המפלה נגד נשים בתחומים שונים, ובהם: מעמדן החוקי של נשים, זכויותיהן בתחום הנישואין והגירושין, שילובן בשוק העבודה ואכיפת הרעלה. חלק גדול מהמאבק מתנהל ברשתות החברתיות, שכן פעילי זכויות האדם והחברה האזרחית מבינים כי שינויים תרבותיים וחברתיים מהווים תנאי הכרחי לשינויים פוליטיים וחקיקתיים. הם מייחסים, לפיכך, חשיבות מכרעת להגברת המודעות הציבורית בסוגיות אלו, באמצעות פעילות הסברתית מקיפה במרחב הווירטואלי.

- “Doğalgaz Piyasası Sektör Raporu”, T.C Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu [Natural Gas Market¹ Sector Report, Republic of Turkey Energy Market Regulation Council], Ankara, 2015.
http://www3.epdk.org.tr/documents/dogalgaz/rapor_yavin/DPD_RaporYavin2014.pdf [Accessed: December 21, 2015]
- “Türkiye-Rusya ekonomik ilişkileri,” [Turkish-Russian Economic Relations] *Official Website of² Republic of Turkey’s Embassy in Moscow* <http://moskova.be.mfa.gov.tr/ShowInfoNotes.aspx?ID=219659> [Accessed: December 21, 2015]
- İlk darbe turizme: En büyük Rus turizm şirketlerinden biri turlarını durdurdu [Tourism³ suffers the first strike: One of biggest Russian tourism operators stopped launching tours], <http://www.diken.com.tr/ilk-vurgun-turizme-en-buyuk-rus-turizm-sirketlerinden-biri-> *Diken*, November 24, 2015.
 [Accessed: December 22, 2015] [turlarini-durduruyor/](http://www.diken.com.tr/ilk-vurgun-turizme-en-buyuk-rus-turizm-sirketlerinden-biri-)
- פראבדה הוא עיתון מפורסם בברית המועצות, שהיה שופרה הרשמי של המפלגה הקומוניסטית במהלך שלטונה החל מ-1918 ועד 1991.
- “Davutoğlu: "Pravda Palavralarına Kimse İtibar Etmez"”, *Haberler*, December 3, 2015⁵
<http://www.haberler.com/davutoglu-pravda-palavralarina-kimse-itibar-etmez-7934001-haber/> [Accessed: December 22, 2015]
- “Erdoğan: Türkiye-İsrail yakınlaşması hayati önemde”, *Aktif Haber*, December 14, 2015⁶
 [Accessed: <http://www.aktifhaber.com/erdogan-turkiye-israil-yakinlasmasi-hayati-onemde-1274369h.htm> December 21, 2015]
- “Çelik: İsrail devleti ve halkı Türkiye'nin dostudur”, *Al Jazeera*, December 20, 2015⁷
 [Accessed: December 21, <http://www.aljazeera.com.tr/haber/celik-israil-devleti-ve-halki-turkiyenin-dostudur> 2015]
- חשבון ה"טוויטר" של צ'אהי חילפאן תמים : https://twitter.com/dhahi_khalfan⁸
- <https://twitter.com/SuhaimAlThani>⁹
- <https://twitter.com/alkuwarifredm/status/639832934518624256>¹⁰
- <http://www.alwatanvoice.com/arabic/news/2015/08/02/752475.html>¹¹
- <http://www.youm7.com/story/2015/6/5/%D9%86%D9%83%D8%B4%D9%81-%D9%85%D8%AE%D8%B7%D8%B7-%D8%B9%D8%B2%D9%85%D9%89-%D8%A8%D8%B4%D8%A7%D8%B1%D8%A9-%D8%B9%D8%B6%D9%88-%D8%A7%D9%84%D9%83%D9%86%D9%8A%D8%B3%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D8%A7%D8%A8%D9%82-%D9%88%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B3%D8%AA%D8%B4%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%B7%D8%B1%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%AD/2211715>¹²
- <https://docs.google.com/forms/d/1LR-.DatWysthBmOeZBcRn6ioNFuU0kDtFteQUReNOF08/viewform>¹³
- ”המערכה למען שינוי פניו הגבריות של המג'לס”,
 ”דיווח מכנס ”נשים בהיסטוריה של המג'לס באיראן”, *כלמה*, 11 בנובמבר.¹⁴
- <https://www.facebook.com/women4parliament> ; <http://www.women4parliament.org>¹⁵
- <https://twitter.com/equalparliament>¹⁶
- <https://www.facebook.com/VoteWomenCampagin?rdr=p>, <https://twitter.com/VoteWomenCamp>¹⁷
- ”מה שהנשים רוצות מהמג'לס העשירי”, *קאנון*, 30 בנובמבר 2015.¹⁸
- ”השתתפות פוליטית של נשים היא צורך ולא דאגה”, *אפתאב יזד*, 8 בדצמבר 2015.¹⁹
- ”שריון נשים : מבנותיו של האשמי ועד לסגנית הנשיא”, *פארס*, 29 באוקטובר 2015.²⁰
- ”יוזמי המערכה לשינוי הפנים הגבריות של המג'לס מבצעות את השפעת האויב בתחום הנשים”, *7אנא*, 30 בנובמבר 2015.²¹
- ”שריון נשים ברשימות לבחירות : השקפה פמיניסטית או רפורמיסטית?”, *אלף*, 3 בדצמבר 2015.